

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/98571>

Please be advised that this information was generated on 2019-05-20 and may be subject to change.

AANDACHT VOOR ARBEID

Met een voorwoord door Prof. dr. T. van den Hoogen en
een bijdrage van Dr. C.H. Koetsier & Drs. K. Tinga

Drs. P. Nollet & Drs. R. van Schrojenstein Lantman

Studie van het
Instituut voor Arbeidsvraagstukken en Theologie,
in opdracht van DISK

Universiteit voor Theologie en Pastoraat
Heerlen

UTP-KATERN 8

Heerlen 1988

KDC
Tc
7653

VOORWOORD

Sinds 1984 wordt in een aantal Nederlandse christelijke geloofsgemeenschappen de 'Zondag van de arbeid' gevierd. Jaarlijks wordt er - veelal rond 1 mei, de Dag van de arbeid - in de eredienst of liturgie speciale aandacht gegeven aan een van de grote en klemmende problemen waarmee het arbeidsbestel en de mensen daarin tegenwoordig worstelen.

Hoewel uiteindelijk slechts twee kerkgenootschappen, namelijk de Doopsgezinde Broederschap en de Rooms-Katholieke Kerk, het initiatief van de zogenoemde 'Zevenbergse Conferentie' en het voorstel van DISK (de Dienst in de Industriële Samenleving vanwege de Kerken) officieel hebben aanvaard en een Zondag van de arbeid hebben ingesteld, werken ook de Nederlands Hervormde Kerk, de Gereformeerde Kerken, de Christelijk Gereformeerde-Kerken, het Evangelisch Luthers Kerkgenootschap en de Remonstrantse Broederschap op een of andere manier mee aan het initiatief. Ook de Nederlandse Raad van Kerken ondersteunde het initiatief.

Na vijf jaar ervaring met dit project, dat in het geheel van het DISK-werk een belangrijke plaats is gaan innemen, hebben de Rooms-Katholieke Kerk en de Raad van Kerken behoefte aan een evaluatie. Om deze te kunnen ondersteunen met een goed inzicht in de effecten van het initiatief, heeft DISK aan het Instituut voor Arbeidsvraagstukken en Theologie (IAT) van de Universiteit voor Theologie en Pastoraat (UTP) te Heerlen de opdracht gegeven een wetenschappelijk onderzoek te doen naar de aandacht die pastores in de liturgie besteden aan de Zondag van de arbeid, resp. de Biddag voor het gewas en de arbeid. Het spreekt vanzelf dat ook nog andere effecten van het initiatief zouden kunnen worden onderzocht. Maar gezien de spilfunctie, die pastores innemen bij de doorvoering van dergelijke innoverende projecten en gezien de beperkte tijd tussen het verzoek en de datum waarop het onderzoek gereed diende te zijn, is besloten het onderzoek te beperken tot hetgeen de katholieke, hervormde en gereformeerde pastores met

dit project doen en hun mening daarover.

Met dit onderzoek moge ook worden geïllustreerd dat het Instituut voor Arbeidsvraagstukken en Theologie van de UTP te Heerlen het van belang vindt om wetenschappelijk onderzoek te doen over belangrijke beleidsvragen in de kerkgemeenschappen, en dat DISK het van waarde acht om de pastorale taak, waarvoor het is bedoeld, vanuit de theologie zo degelijk mogelijk te onderbouwen. Was de samenwerking in dit onderzoek, hoewel van meet af aan serieus bedoeld, misschien aanvankelijk wat onwennig, langzamerhand hebben we geleerd om het raakvlak van twee onderscheiden taken, een pastorale taak en een wetenschappelijke, beter te onderscheiden. Pastoraal handelen is voor de theologie veel meer dan alleen een veld van toepassingsmogelijkheden. Daar vindt de theologie een aantal van haar belangrijkste vragen. En wetenschappelijk onderzoek is voor pastores en pastorale diensten veel meer dan alleen een bron van encyclopedische kennis. Daar vindt men een mogelijkheid tot doelgerichte, kritische analyse en reflectie. Vanuit het Instituut voor Arbeidsvraagstukken en Theologie zijn we er gelukkig mee te kunnen illustreren, dat pastoraal beleid en wetenschappelijk theologisch onderzoek elkaar niet alleen nodig hebben, maar dat de mensen op deze twee terreinen elkaar ook daadwerkelijk kunnen vinden.

Het Instituut voor Arbeidsvraagstukken en Theologie is in 1987 opgericht om een van de zwaartepunten van het onderzoek aan de UTP duurzaam en structureel te beveiligen. Binnen het onderzoeksprogramma van het Instituut kan men drie lijnen onderscheiden: bijbels en historisch onderzoek, (theologisch-)antropologisch onderzoek en pastoraaltheologisch onderzoek. Het hier gepresenteerde onderzoek past binnen de derde lijn.

Vanuit DISK is op meerdere manieren concrete medewerking gegeven aan het onderzoek. Een belangrijke rol hebben de twee directeurs van het bureau DISK gespeeld, Dr. C.H. Koetsier en Drs. K. Tinga. Met name de laatstgenoemde heeft, ondanks zijn tijdelijke functie bij het bureau, veel tijd en energie in de start van het onderzoek gestoken. Vanuit de opdrachtgever is ook een begelei-

dingscommissie ingesteld. Zij bestond uit C. van Bavel, Drs. H. Noordegraaf, Drs. P.C. Meijer, Dr. C.H. Koetsier en Drs. K. Tinga en (na diens vertrek) Drs. H. Crijns. Het afnemen van de mondelinge interviews was niet mogelijk geweest zonder de medewerking van een aantal DISK-werkers uit de verschillende regio's. En het publiceren van deze katern was veel moeilijker geworden zonder de steun van DISK.

Vanuit het Instituut voor Arbeidsvraagstukken en Theologie van de UTP is verreweg het meeste werk verzet door de twee onderzoekers, Drs. P. Nollet en Drs. R. van Schrojenstein Lantman. Ze waren bereid en in staat om de vraag van de opdrachtgever in te passen in hun onderzoeksactiviteiten. In hun werk zijn ze bekwaam ondersteund door twee studentassistenten van de UTP, W. Lennartz en M. Leunissen. De onderzoekers hebben in dit project verduidelijkt, dat empirische sociologie en pastoraaltheologie elkaar nodig hebben en dat onderzoekers op deze gebieden elkaar kunnen vinden. Hopelijk is in dit onderzoeksveld een aanzet te vinden tot verdergaand pastoraaltheologisch onderzoek.

In deze katern treft men het verslag van hun onderzoek aan. Daarnaast is een bijdrage opgenomen van het bureau DISK, die informatie geeft over het verloop van het project.

Prof. Dr. T. van den Hoogen

(programmaleider van het
onderzoeksprogramma "Arbeid en Geloof")